

В. Р. Федорова
магістрант ННІ педагогіки (Магістратура
8.18010020 "Управління навчальним закладом"
Житомирського державного університету імені
Івана Франка, м. Житомир)
e-mail: fedorova.viktoria@ukr.net

**Управління дистанційним навчанням учнів у
загальноосвітньому навчальному закладі**

*У статті розглядаються проблеми управління розвитком
дистанційного навчання учнів у загальноосвітньому навчальному
закладі (на базі Житомирської загальноосвітньої спеціалізованої I-III
ступенів школи № 16). Аналізуються основні напрями управління та
характерні ознаки дистанційної освіти, а також проблеми реалізації
дистанційного навчання в Україні*

Сьогодні одним із глобальних, суттєвих соціальних процесів є інформатизація суспільства. Модель освіти, яка своєю якістю зможе забезпечувати високий рівень розвитку суспільства окремих країн і людства в цілому, повинна задовольняти вимогам безперервності, модальності, фундаментальності, універсальності.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що однією з перспективних форм навчання, яка повною мірою відповідає поняттю інновація, є **дистанційна освіта**. Управління розвитком дистанційного навчання у навчальних закладах, є одним із пріоритетних напрямів сучасної світової та української освіти. Це відображено в базових державних нормативних документах, таких як: Наказ Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 761 "Зміни до Положення про дистанційне навчання"; Наказ міністерства освіти і науки України "Про затвердження Положення про дистанційне навчання" від 25.04.2013 № 466 у якому вказано, що дистанційне навчання в Україні реалізується через систему дистанційного навчання (СДН), яка є частиною системи освіти України, з нормативно – правовою базою, організаційно оформленою структурою, кадровим, системотехнічним, матеріально – технічним та фінансовим забезпеченням, що реалізує дистанційне навчання на рівнях загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти, а також самоосвіти.

Дистанційна освіта в Україні не відповідає вимогам, що ставляться до інформаційного суспільства і не забезпечує

повноцінного входження України в міжнародний освітній простір. На даному етапі не розроблена єдина комп'ютерна мережа освіти і науки, що є основою для впровадження і створення дистанційного навчання. Не визначено шлях розвитку дистанційної освіти у загальноосвітніх навчальних закладах, оскільки майже вся система дистанційної освіти в Україні побудована на розвиток і впровадження у ВНЗ. Відсутня науково обґрунтована та чітко сформульована стратегія дистанційної освіти в Україні. У країні не має відповідних програм загальнодержавного та регіонального рівнів. Невисокий рівень комп'ютеризації суспільства та системи освіти зокрема, низьке освоєння навчальними закладами сіткових інформаційних технологій, несформованість національного освітнього простору в Web-середовищі та ін. не дають змоги в даний час реалізувати значні потенційні можливості дистанційного навчання.

Мета статті: теоретично обґрунтувати основні напрями управління дистанційним навчанням у навчальному закладі та шляхи їх реалізації в сучасних умовах.

Основними напрямами управління розвитком дистанційного навчання у загальноосвітньому навчальному закладі є розробка концепцій та стратегій розвитку дистанційного навчання, проектів нормативно-правової бази, навчально-методичного забезпечення та його експертної оцінки, забезпечення підготовки фахівців, знаходження достатнього фінансування.

Розвиток дистанційного навчання – це система різних поглядів, уявлень, ідей, які являють собою узагальнення достовірного наукового пізнання: терміни, поняття, категорії, методи дослідження, функції, принципи та ін. Завдяки системному підходу концентруються зусилля на основних питаннях управління: формулювання та визначення цілей, вибір засобів і методів діяльності, забезпечення кількісної оцінки результатів.

В Україні поняття дистанційного навчання належить до тих дидактичних понять, місце яких серед дидактичних категорій не є суворо визначеним. Нині існують різні погляди на дистанційне навчання – від його абсолютизації як нової універсальної форми навчання, спроможної змінити традиційну, до технології комплектування засобів і методів передачі навчальної інформації.

Термін "*дистанційне навчання*" офіційно визнали 1982 р., коли Міжнародна рада з кореспондентської освіти змінила свою назву на Міжнародну раду з дистанційного навчання.

Міністерство освіти і науки України під дистанційним навчанням обґрунтовує індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок

і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [2].

А. В. Хуторський подає наступне визначення: "дистанційне навчання – це навчання, при якому віддалені один від одного суб'єкти навчання здійснюють освітній процес за допомогою засобів телекомунікацій" [5,с.232].

Е. С. Полат визначив "дистанційне навчання – це система навчання, заснована на взаємодії вчителя та учнів, учнів між собою на відстані, що відображає всі притаманні навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, організаційні форми, засоби навчання) специфічними засобами ІКТ та Інтернет-технологіями" [4, с.400].

Дистанційна освіта надає учням можливість одержати високоякісну освіту на місці свого проживання. Правильно організована система, дотримання всіх дидактичних принципів, використання основної моделі освіти дає можливість впровадження дистанційного навчання у ЗНЗ.

У процесі реалізації концепції роботи закладу середньої освіти в умовах використання інформаційно – освітнього середовища й участі реалізації проекту з дистанційної освіти школярів, який ще триває, вималювалося коло проблем, без розв'язання яких неможливо вести мову про дистанційне навчання учнів середніх шкіл.

Необхідно, щоб учні мали належну комп'ютерну підготовку, в учня повинен бути домашній ПК з виходом в Інтернет. Ця проблема розв'язується найпростіше. На сьогодні практично 100% учнів мають комп'ютер, ноутбук чи нетбук, а Інтернет став доступним. Проблему відсутності кабельної інфраструктури в сільській місцевості з успіхом розв'язують мобільні оператори. Учні проходять комп'ютерну підготовку на уроках інформатики у школі.

Для організації дистанційного навчання необхідна спеціальна програмно-апаратна платформа (середовище навчання). Ця проблема в умовах школи розв'язується складніше. Найкращий шлях, – це наявність власного технічного майданчика, на якому розгорнуте середовище, призначене для організації дистанційного навчання. Але це вимагає, у свою чергу, наявності швидкісних симетричних каналів підключення до Інтернету (поширений і дешевий ADSL для цього малопридатний через малу швидкість "віддачі" трафіка), наявність постійної IP-адреси, і, головне кваліфікованих адміністраторів..

3. Підготовка педагогічних кадрів, які будуть здатні створювати навчальні ресурси і кваліфіковано супроводжувати процес дистанційного навчання (підготовка тьюторів). Ця проблема, на нашу думку, найскладніша. Створення авторських навчальних курсів вимагає від учителя не лише вільного володіння комп'ютерними технологіями на високому рівні, а також знання основ мережевої педагогіки, теорії і практики дистанційного навчання. Нажаль, ці знання практично відсутні в учительському середовищі. Дистанційне навчання варто розглядати як нову форму організації навчального процесу, що базується на принципі самостійного навчання, як сукупність інформаційних технологій, що забезпечують доставку учню основного обсягу матеріалу, що вивчається, інтерактивну взаємодію тих, що навчаються, і викладачів у процесі навчання (рис. 1.1).

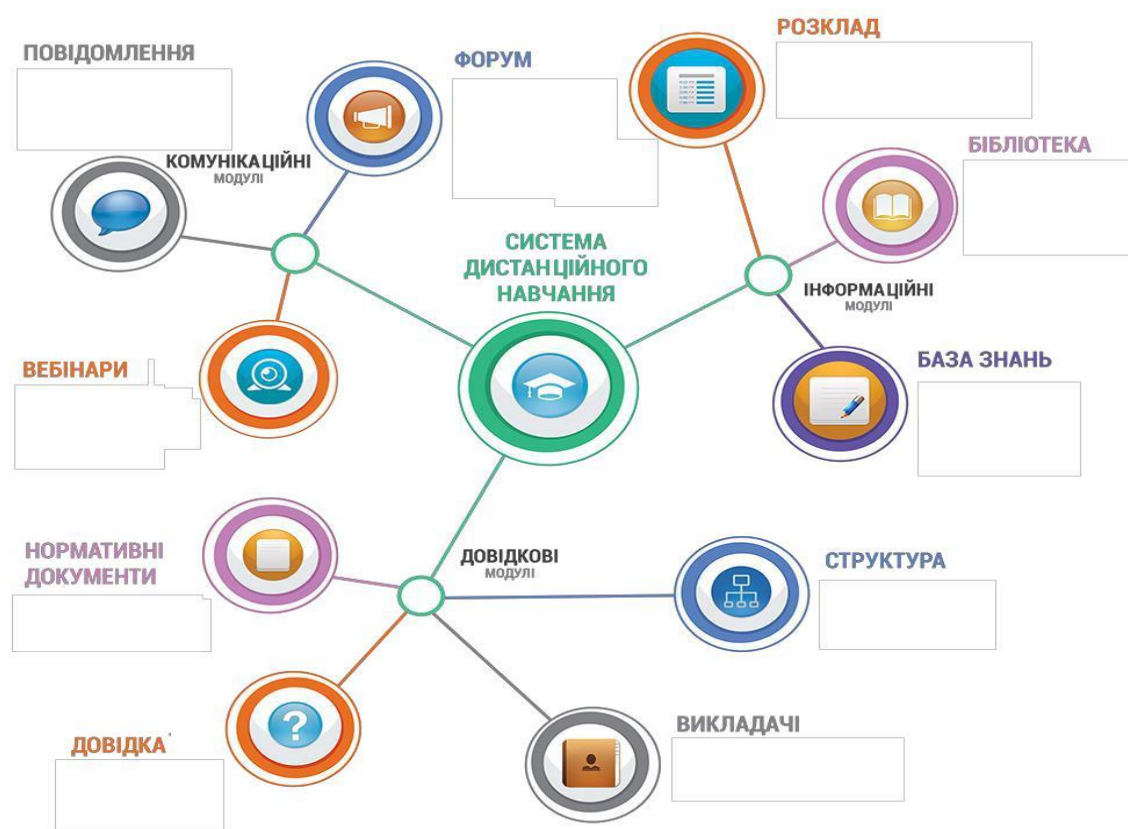

Рис. 1.1. Структура системи дистанційного навчання

Дистанційне навчання – нова організація освітнього процесу, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів навчання, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самостійного навчання, призначена

для широких верств населення незалежно від матеріального забезпечення, місця проживання, стану здоров'я.

Характерними **ознаками дистанційного навчання** є:

Гнучкість – учні, що одержують дистанційну освіту, в основному не відвідують регулярних занять, а навчаються у зручний для себе час та у зручному місці.

Велика аудиторія – одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації великої кількості учнів, спілкування за допомогою телекомунікаційного зв'язку студентів між собою та з викладачами.

Економічність – ефективне використання навчальних площ та технічних засобів, концентроване і уніфіковане представлення інформації, використання і розвиток комп'ютерного моделювання повинні призвести до зниження витрат на підготовку фахівців.

Технологічність – використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір.

Нова роль вчителя (тьютор) – дистанційне навчання розширює і оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій.

Позитивний вплив на учня – підвищення творчого та інтелектуального потенціалу людини, що одержує дистанційну освіту, за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, вміння самостійно приймати відповідальні рішення.

Для потужного якісного прориву Україна повинна виявити фахівців, які готові до активної творчої діяльності, мають професійні навички, високий рівень розвиненої компетентності, а також мають соціальну толерантність і комунікативність. На даному етапі розвитку, керівники загальноосвітніх навчальних закладів не проводять активну роботу з розвитку технологій дистанційного навчання. Впровадження системи дистанційного навчання неможливе без чіткої структуризації усіх компонентів, об'єднаних загальною цільовою функцією – забезпечення життєдіяльності цієї системи.

Отже, лише за умов системного підходу щодо структуризації компонентів забезпечення життєдіяльності, дистанційне навчання зможе вирішувати низку питань. А саме: посилення активної ролі учня у власній освіті; надання можливості отримання середньої освіти незалежно від віддаленості освітніх центрів; отримання можливості

спілкування учня з викладачами-тьюторами; вдосконалення складової навчального процесу за рахунок застосування інтерактивних форм заняття; участь у дистанційних конкурсах, проектах, олімпіадах.

Список використаних джерел та літератури:

1. Биков В. Ю. Наукове забезпечення дистанційної професійної освіти: проблеми та напрями досліджень / В. Ю. Биков ; за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало // Професійна освіта: педагогіка і психологія: укр.-польск. [щоріч.]. – К. : Ченстохова; 2000. – Вип. 2. – 2000. – С. 93–114.
2. Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
3. Морзе Н. В. Технологія організації роботи в групах у дистанційному навчанні / Н. В. Морзе // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К. : НМЦВО, 2002. – Вип. 33. – С. 109-117.
4. Педагогические технологии дистанционного обучения : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / [Полат Е. С., Моисеева М. В., Петров А. Е. и др.]; под ред. Е. С. Полат. – Издательский центр "Академия", 2006. – 400 с.
5. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и современным методикам обучения / Хуторской А. В. – СПб. : Питер, 2004. – 541 с.; ил. – (Серия "Учебное пособие").

V. P. Fedorova

Управления дистанционным обучением учащихся в общеобразовательном учебном заведении

В статье рассматриваются проблемы управления развитием дистанционного обучения учащихся в общеобразовательном учебном заведении (на базе Житомирской общеобразовательной школы №16). Анализируются основные методы управления и характерные признаки дистанционного образования, а также проблемы реализации дистанционного обучения в Украине.

V. Fedorova

Management distance learning students in secondary schools

The article deals with the problem of managing the development of distance learning students in secondary schools (based on secondary specialized Zhytomyr I-III School № 16). Analyzes the main areas of management and characteristic features of distance education and problems of implementation of distance learning in Ukraine.